МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота
бакалавра

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Виконав: студент 4-го курсу,
групи 6.2312-ср-з
спеціальності 231 «Соціальна робота»
освітньо-професійної програми
«Соціальна робота»
В.А. Лавренов

Керівник: доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, к.філос.н.
Маловічко О.В.

Рецензент: доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, к.філос.н.
Широбокова О.О.

Запоріжжя – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління
Кафедра філософії, публічного управління та соціальної роботи
Рівень вищої освіти бакалавр
Спеціальність 231 «Соціальна робота»
Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи
_____Т.І.Бутченко
«____»_____2026 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Лавренову Валерію Анатолійовичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Організація діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді
керівник роботи Маловічко Олена Владиславівна, доцент, к. філос. н.,
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «12» грудня 2025 року № 1796-с
2. Строк подання студентом роботи 18 травня 2026 року
3. Вихідні дані до роботи Капська А.Й., Пєша І.В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2021. 232 с.; Карпенко О.Г., Романова Н.Ф. Теорія та практика соціальної роботи : навч. посіб. Київ: Слово, 2015. 408 с.; Костючков С. К. Основи соціальної держави та громадянського суспільства : навч. посіб. Херсон : Айлант, 2016. 256 с.; Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи: навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2021. 324 с.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Проаналізувати історію становлення та розвитку мобільних форм соціальної роботи у системі соціальних послуг. 2. Визначити основні поняття дослідження. 3. Проаналізувати принципи та методи дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в громаді. 4. Охарактеризувати мобільну соціальну службу як складову системи надання соціальних послуг в об'єднаній територіальній громаді. 5. Визначити організаційні засади діяльності мобільної соціальної служби в громаді. 6. Проаналізувати нормативно-правове забезпечення діяльності мобільних соціальних служб на місцевому рівні. 7. Дослідити практику організації діяльності мобільних соціальних служб. 8. Визначити основні проблеми та перспективи розвитку мобільних соціальних

служб в об’єднаних територіальних громадах.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень)

_____

_____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Маловічко О.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, к.філос.н.	02.02.2026	02.02.2026
Розділ 2	Маловічко О.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, к.філос.н.	11.03.2026	11.03.2026
Розділ 3	Маловічко О.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, к.філос.н.	03.04.2026	03.04.2026

7. Дата видачі завдання 24 грудня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Листопад – грудень 2025	*виконано*
2.	Бібліографічний пошук	Січень – лютий 2026	*виконано*
3.	Розробка основних положень роботи	Січень – лютий 2026	*виконано*
4.	І розділ	Лютий 2026	*виконано*
5.	ІІ розділ	Березень 2026	*виконано*
6.	ІІІ розділ	Квітень 2026	*виконано*
7.	Систематизація висновків	Травень 2026	*виконано*
8.	Нормоконтроль	Травень 2026	*виконано*

Студент _____ В.А. Лавренов

Керівник роботи _____ О.В. Маловічко

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер І.С. Цапліна

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 45 сторінок, 40 позицій у списку літератури.

МОБІЛЬНА СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА, СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ОБ'ЄДНАНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ОРГАНІЗАЦІЯ.

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування та аналіз організаційних засад діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді, визначення особливостей її функціонування, проблем та перспектив розвитку в сучасних умовах.

Об'єкт дослідження: система надання соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах України.

Предмет дослідження: організаційні засади, механізми та практичні особливості діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді.

Методи дослідження: теоретичного аналізу, узагальнення, порівняння, системного підходу.

Гіпотеза: ефективність діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді значно зросте за умови комплексної організації соціальних послуг, розвитку міжвідомчої взаємодії, використання мобільних форм соціальної роботи та забезпечення доступності соціальної допомоги для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах.

Висновки: Сучасна система соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах потребує розвитку мобільних форм соціальної роботи, оскільки саме мобільні соціальні служби забезпечують доступність, оперативність та адресність соціальної допомоги для мешканців віддалених населених пунктів, внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від насильства та інших вразливих категорій населення. В умовах воєнного стану роль мобільних соціальних служб суттєво зросла, а їх діяльність стала важливим елементом кризового реагування та соціальної підтримки населення.

SUMMARY

The qualification work consists of 45 pages, 40 items in the bibliography.

MOBILE SOCIAL SERVICE, SOCIAL SERVICES, UNITED TERRITORIAL COMMUNITY, ORGANIZATION.

The aim of the research is the theoretical substantiation and analysis of the organizational foundations of the activity of a mobile social service in a united territorial community, as well as the determination of the peculiarities of its functioning, problems, and development prospects under modern conditions.

Research Object — the system of social service provision in united territorial communities of Ukraine.

Research Subject — the organizational foundations, mechanisms, and practical features of the activity of a mobile social service in a united territorial community.

Research Methods: theoretical analysis, generalisation, comparison, and the systemic approach.

Hypothesis: the effectiveness of a mobile social service in a united territorial community will significantly increase under conditions of comprehensive organization of social services, development of interagency cooperation, use of mobile forms of social work, and ensuring accessibility of social assistance for people experiencing difficult life circumstances.

Conclusions: The modern system of social services in united territorial communities requires the development of mobile forms of social work, since mobile social services ensure accessibility, efficiency, and targeted social assistance for residents of remote settlements, internally displaced persons, survivors of violence, and other vulnerable population groups. Under martial law conditions, the role of mobile social services has significantly increased, and their activities have become an important element of crisis response and social support for the population.

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ 6
1.1. Історія становлення та розвитку мобільних форм соціальної роботи у системі соціальних послуг 6
1.2. Основні поняття дослідження: «мобільна соціальна служба», «соціальні послуги», «об'єднана територіальна громада», «організація». 10
1.3. Принципи та методи дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді. 12
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ 16
2.1. Мобільна соціальна служба як складова системи надання соціальних послуг в об'єднаній територіальній громаді 16
2.2. Організаційні засади діяльності мобільної соціальної служби в громаді 19
2.3. Нормативно-правове забезпечення діяльності мобільних соціальних служб на місцевому рівні 22
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ 27
3.1. Практика організації діяльності мобільних соціальних служб 27
3.2. Проблеми та перспективи розвитку мобільних соціальних служб в об'єднаних територіальних громадах 31
ВИСНОВКИ 35
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ 37

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасних умовах реформування системи соціального захисту населення в Україні особливого значення набуває питання забезпечення доступності та ефективності соціальних послуг на рівні територіальних громад. Процеси децентралізації, передача значної частини повноважень органам місцевого самоврядування, а також трансформація системи соціальних послуг зумовили необхідність пошуку нових організаційних моделей соціальної роботи, здатних оперативно реагувати на потреби населення та забезпечувати адресність соціальної допомоги.

Особливої актуальності проблема розвитку мобільних соціальних служб набула в умовах повномасштабної війни, що спричинила значне зростання кількості осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах. Масове внутрішнє переміщення населення, погіршення соціально-економічної ситуації, руйнування соціальної інфраструктури, підвищення рівня психологічної травматизації населення та збільшення кількості кризових ситуацій суттєво підвищили потребу у мобільних формах соціальної роботи. В умовах територіальних громад мобільні соціальні служби стали одним із найбільш доступних механізмів оперативного реагування на потреби населення та забезпечення соціальної підтримки безпосередньо за місцем проживання отримувачів послуг.

Мобільні соціальні служби дозволяють забезпечити доступність соціальних послуг для мешканців віддалених населених пунктів, внутрішньо переміщених осіб, людей похилого віку, осіб з інвалідністю, постраждалих від домашнього насильства та інших вразливих категорій населення. Їх діяльність базується на принципах адресності, оперативності, комплексності та міждисциплінарної взаємодії, що відповідає сучасним підходам до організації соціальної роботи в громаді.

Водночас практика функціонування мобільних соціальних служб свідчить про наявність низки проблем, серед яких недостатнє фінансування,

кадровий дефіцит, нерівномірність розвитку соціальних послуг у громадах, недостатня координація між суб'єктами соціальної роботи, обмежене транспортне забезпечення та недосконаліть окремих механізмів нормативно-правового регулювання. У багатьох громадах мобільні соціальні служби лише формуються, що потребує наукового аналізу їх організаційних засад та визначення перспектив подальшого розвитку.

У сучасних умовах мобільні форми соціальної роботи стають важливим елементом системи соціального захисту населення та одним із ключових механізмів забезпечення доступності соціальних послуг у територіальних громадах. Саме тому дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді є актуальним як у науковому, так і у практичному аспектах.

Проблемна ситуація дослідження пов'язана з необхідністю забезпечення ефективного функціонування мобільних соціальних служб в умовах зростання соціальних потреб населення та одночасної обмеженості ресурсів територіальних громад. Незважаючи на розвиток системи соціальних послуг та активне впровадження мобільних форм соціальної роботи, у практиці діяльності територіальних громад зберігаються проблеми доступності соціальної допомоги, міжвідомчої взаємодії, кадрового забезпечення та організації комплексного соціального супроводу населення.

Об'єктом дослідження є система надання соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах України.

Предметом дослідження є організаційні засади, механізми та практичні особливості діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та аналіз організаційних засад діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді, визначення особливостей її функціонування, проблем та перспектив розвитку в сучасних умовах.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- проаналізувати історію становлення та розвитку мобільних форм соціальної роботи у системі соціальних послуг;
- визначити основні поняття дослідження: «мобільна соціальна служба», «соціальні послуги», «об'єднана територіальна громада», «організація»;
- проаналізувати принципи та методи дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в громаді;
- охарактеризувати мобільну соціальну службу як складову системи надання соціальних послуг в об'єднаній територіальній громаді;
- визначити організаційні засади діяльності мобільної соціальної служби в громаді;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення діяльності мобільних соціальних служб на місцевому рівні;
- дослідити практику організації діяльності мобільних соціальних служб;
- визначити основні проблеми та перспективи розвитку мобільних соціальних служб в об'єднаних територіальних громадах.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що ефективність діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді значно зросте за умови комплексної організації соціальних послуг, розвитку міжвідомчої взаємодії, використання мобільних форм соціальної роботи та забезпечення доступності соціальної допомоги для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1
ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

1.1. Історія становлення та розвитку мобільних форм соціальної роботи у системі соціальних послуг

Розвиток системи соціальних послуг у світі та в Україні супроводжувався постійним пошуком більш доступних, гнучких та ефективних форм надання допомоги населенню. Однією з таких форм стала мобільна соціальна робота, яка сформувалася як відповідь на ускладнення соціальних проблем, територіальну нерівність доступу до послуг та необхідність оперативного реагування на кризові ситуації. Сучасний етап розвитку соціальної сфери характеризується переходом від переважно стаціонарних моделей соціального обслуговування до інтегрованих, міждисциплінарних та мобільних форм роботи, орієнтованих на потреби конкретної людини та громади.

Передумови виникнення мобільних форм соціальної роботи безпосередньо пов’язані зі зміною підходів до організації соціальної допомоги у другій половині XX століття. Тривалий час система соціального захисту в більшості країн базувалася переважно на діяльності стаціонарних установ — інтернатів, центрів соціального обслуговування, державних служб допомоги. Проте поступово така модель почала демонструвати обмежену ефективність через надмірну централізацію, складність доступу для мешканців віддалених територій та недостатню гнучкість у роботі з кризовими випадками. Особливо це стало помітним у сільських громадах та серед вразливих категорій населення, які не мали можливості самостійно звертатися до соціальних установ.

У міжнародній практиці розвиток мобільної соціальної роботи значною мірою пов’язаний із поширенням концепції community-based social work, відповідно до якої соціальна допомога повинна максимально наближатися до місця проживання людини. Важливим етапом стала також деінституціалізація соціальної сфери, що передбачала поступову відмову від надмірної орієнтації на

закриті установи та перехід до підтримки людини безпосередньо в громаді. У країнах Європейського Союзу, США та Канаді почали активно розвиватися outreach-підходи, кризові мобільні команди, польова соціальна робота та міждисциплінарні служби підтримки населення.

Особливого розвитку мобільні форми соціальної роботи набули у сфері кризового втручання, роботи з бездомними особами, жертвами насильства та особами, які перебувають у складних життєвих обставинах. Поступово мобільна соціальна робота перестала бути лише допоміжною формою діяльності та перетворилася на окремий напрям соціального обслуговування, який поєднує соціальну підтримку, психологічне консультування, кейс-менеджмент, кризове реагування та міжвідомчу взаємодію.

В Україні розвиток мобільних форм соціальної роботи має власну специфіку, пов’язану з трансформацією системи соціального захисту населення після здобуття незалежності. На початковому етапі система соціальних послуг залишалася переважно централізованою та орієнтованою на стаціонарні установи. Соціальна допомога надавалася через територіальні центри та управління соціального захисту населення. Водночас значна частина населення, особливо мешканці сільських територій, фактично мала обмежений доступ до соціальних послуг через територіальну віддаленість, недостатній розвиток транспортної інфраструктури та кадровий дефіцит.

Поступово процеси адміністративної реформи та децентралізації актуалізували питання наближення соціальних послуг до населення. У цей період починає формуватися концепція інтегрованих соціальних служб, орієнтованих на адресність, комплексність та доступність допомоги. Одним із перших кроків у цьому напрямі стало впровадження принципу «єдиного вікна», який передбачав спрощення механізмів отримання соціальної підтримки та мінімізацію бюрократичних процедур.

Важливим етапом розвитку мобільних форм соціальної роботи стало впровадження мобільних соціальних офісів. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо надання громадянам соціальної підтримки за принципом

«єдиного вікна» та виїзної роботи «мобільного соціального офісу», затверджених наказом Міністерства соціальної політики України №137 від 14.03.2012 року, мобільний соціальний офіс визначався як пересувний пункт управління соціального захисту населення для здійснення повноважень щодо надання соціальної підтримки громадянам [26].

Основною метою діяльності мобільних соціальних офісів було забезпечення доступності соціальних послуг для мешканців віддалених населених пунктів, осіб похилого віку, людей з інвалідністю та інших вразливих категорій населення. Практична діяльність таких офісів включала прийом документів, консультування громадян, оформлення соціальних виплат, надання інформаційної підтримки та супровід у вирішенні соціальних проблем. Важливим аспектом стало те, що соціальна допомога почала надаватися не лише у приміщенні установи, а безпосередньо за місцем проживання отримувача послуг.

Подальший розвиток мобільних форм соціальної роботи був зумовлений ускладненням соціальних проблем населення та зростанням потреби у кризовому втручанні. Якщо мобільний соціальний офіс переважно виконував адміністративно-консультативні функції, то новий етап розвитку мобільної соціальної роботи був пов’язаний із формуванням міждисциплінарних мобільних бригад.

Особливого поширення мобільні бригади набули у сфері протидії домашньому насильству. Постанова Кабінету Міністрів України №654 від 22 серпня 2018 року затвердила типове положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. Діяльність таких бригад передбачала оперативний виїзд фахівців до постраждалих осіб, проведення кризового консультування, оцінку ризиків, психологічну підтримку та координацію міжвідомчої допомоги [27].

Поява мобільних бригад фактично означала перехід від індивідуальної роботи окремого соціального працівника до діяльності мультидисциплінарної

команди. До складу таких команд почали входити соціальні працівники, психологи, юристи, медичні працівники, фахівці із соціального супроводу та представники інших служб. Це стало наслідком усвідомлення того, що складні соціальні проблеми потребують комплексного підходу та інтегрованої допомоги.

Потужним фактором розвитку мобільних форм соціальної роботи стала російсько-українська війна. Починаючи з 2014 року, а особливо після повномасштабного вторгнення у 2022 році, система соціальних послуг зіткнулася з безпрецедентними викликами. Масове внутрішнє переміщення населення, руйнування соціальної інфраструктури, зростання кількості людей у кризових станах та потреба у швидкому реагуванні значно підвищили роль мобільних служб.

Саме війна стала каталізатором активного розвитку мобільних кризових бригад та мобільних соціальних офісів. Мобільні форми роботи дозволили оперативно надавати допомогу внутрішньо переміщеним особам, мешканцям прифронтових територій, ветеранам, сім’ям військовослужбовців та особам, які постраждали внаслідок бойових дій.

За даними, наведеними у дослідженні О. Масюка та О. Маловічко [19], кількість мобільних бригад в Україні досягла 655 одиниць, а найбільша концентрація таких служб спостерігалася у регіонах із найбільшою кількістю внутрішньо переміщених осіб. Це свідчить про прямий взаємозв’язок між кризовими суспільними процесами та розвитком мобільних соціальних послуг.

Паралельно з державними структурами мобільні форми соціальної роботи почали активно впроваджувати громадські та благодійні організації. Зокрема, мобільні офіси та виїзні служби підтримки розвивали Veteran Hub, БФ «Право на захист» та інші організації, діяльність яких була спрямована на підтримку ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та населення постраждалих територій.

Сучасний етап розвитку мобільної соціальної роботи характеризується інтеграцією різних видів соціальних послуг, цифровізацією системи соціального обслуговування та посиленням ролі кейс-менеджменту. Соціальний працівник у

межах мобільної служби дедалі більше виконує функції координатора міждисциплінарної допомоги, організатора взаємодії між установами та менеджера соціального випадку.

1.2. Основні поняття дослідження: «мобільна соціальна служба», «соціальні послуги», «об'єднана територіальна громада», «організація».

Наукове дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді потребує уточнення основних понять, які формують теоретичну основу роботи. Визначення ключових категорій дозволяє окреслити предмет дослідження, конкретизувати функціональні характеристики мобільних форм соціальної роботи та визначити особливості їх діяльності в умовах територіальної громади.

Одним із базових понять дослідження є поняття «мобільна соціальна служба». У нормативних та практичних документах поняття мобільної служби розглядається через різні організаційні форми. Так, мобільна бригада визначається як спеціалізована служба підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, зокрема сексуального насильства, пов'язаного із збройним конфліктом. [27] Така служба орієнтована на оперативне кризове реагування, надання психологічної, соціальної та інформаційної допомоги постраждалим особам.

Іншою формою мобільної роботи виступає «мобільний соціальний офіс», який визначається як пересувний пункт управління для здійснення повноважень щодо посилення адресності та підвищення якості надання соціальної підтримки населенню [26]. Основною метою діяльності мобільного соціального офісу є забезпечення доступності соціальних послуг для мешканців територіальних громад, насамперед у віддалених населених пунктах.

У межах даного дослідження доцільно використовувати узагальнене поняття «мобільна соціальна служба». Відповідно до практики діяльності територіальних громад, мобільна соціальна служба розглядається як

спеціалізована функціональна служба, сформована з метою забезпечення рівних можливостей в отриманні соціальних послуг та покращення якості їх надання особам, які проживають у віддалених населених пунктах громади. Таким чином, мобільна соціальна служба є організаційною формою соціальної роботи, діяльність якої базується на принципах доступності, оперативності, адресності та наближеності соціальних послуг до отримувача.

Центральним поняттям дослідження виступає також категорія «соціальні послуги». У сучасному законодавстві України соціальні послуги визначаються як дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб і сімей, які в них перебувають [25]. Водночас соціальні послуги розглядаються як комплекс заходів допомоги особам або сім'ям, які не можуть самостійно подолати життєві труднощі.

Сутність соціальних послуг полягає не лише у наданні матеріальної підтримки, а й у забезпеченні соціального супроводу, консультування, психологічної допомоги, соціальної адаптації, кризового втручання та підтримки соціальної інтеграції людини. У контексті діяльності мобільних соціальних служб особливого значення набувають інтегровані соціальні послуги, які передбачають комплексний підхід до вирішення проблем отримувача послуг.

Важливим поняттям дослідження є «об'єднана територіальна громада». Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [25], об'єднана територіальна громада є територіальною громадою, утвореною внаслідок добровільного об'єднання жителів кількох сіл, селищ або міст в єдину адміністративно-територіальну одиницю. Створення об'єднаних територіальних громад стало важливим етапом реформи децентралізації в Україні та суттєво вплинуло на систему організації соціальних послуг.

Саме територіальна громада сьогодні виступає основним суб'єктом організації та забезпечення соціального обслуговування населення на місцевому рівні. Передача значної частини повноважень органам місцевого самоврядування зумовила необхідність пошуку нових моделей надання

соціальних послуг, серед яких важливе місце займають мобільні соціальні служби. Особливо актуальним це є для громад із великою територією, значною кількістю віддалених населених пунктів та обмеженою транспортною доступністю.

Не менш важливим для дослідження є поняття «організація». У науковій літературі організація розглядається як система взаємодії людей, діяльність яких координується для досягнення спільної мети. Водночас організація визначається як процес упорядкування діяльності, розподілу функцій, ресурсів та відповідальності між учасниками певної системи.

У контексті діяльності мобільної соціальної служби поняття організації охоплює процес планування, координації, управління та забезпечення функціонування соціальної служби в громаді. Організація діяльності мобільної служби передбачає визначення структури роботи, кадрового забезпечення, механізмів взаємодії між фахівцями, порядку надання соціальних послуг та системи реагування на потреби населення.

Основні поняття дослідження відображають сучасні тенденції розвитку системи соціальних послуг в Україні та дозволяють розглядати мобільну соціальну службу як інноваційну організаційну форму соціальної роботи, спрямовану на забезпечення доступності, оперативності та комплексності соціальної допомоги в умовах об’єднаної територіальної громади.

1.3. Принципи та методи дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в об’єднаній територіальній громаді.

Дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в об’єднаній територіальній громаді потребує використання комплексного наукового підходу, що дозволяє всебічно проаналізувати особливості функціонування мобільних форм соціальної роботи, їх організаційну структуру, механізми надання соціальних послуг та специфіку взаємодії з населенням громади. У сучасній соціальній роботі методологія дослідження розглядається

як система принципів, методів та способів наукового пізнання соціальних процесів і діяльності соціальних служб.

Теоретичною основою дослідження виступають загальнонаукові та спеціальні принципи соціальної роботи, які забезпечують науковість, об'єктивність та практичну спрямованість аналізу. Одним із базових принципів дослідження є принцип системності, відповідно до якого мобільна соціальна служба розглядається як цілісна система, що включає кадрові, організаційні, управлінські, ресурсні та комунікаційні компоненти. Використання системного підходу дозволяє дослідити взаємозв'язок між структурою громади, потребами населення та механізмами організації соціальних послуг.

Важливим принципом дослідження є принцип комплексності, який передбачає врахування сукупності соціальних, економічних, психологічних та організаційних факторів, що впливають на діяльність мобільної соціальної служби. У наукових джерелах комплексний підхід визначається як необхідність одночасного аналізу умов життєдіяльності клієнтів, специфіки соціального середовища та особливостей функціонування соціальних служб [4, с.57]. У контексті дослідження мобільної соціальної служби це означає необхідність врахування територіальної специфіки громади, транспортної доступності, соціальної інфраструктури, демографічної структури населення та рівня потреб отримувачів соціальних послуг.

Одним із провідних принципів дослідження виступає принцип адресності та орієнтації на потреби людини. Діяльність мобільних соціальних служб спрямована насамперед на забезпечення доступності соціальних послуг для осіб і сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, проживають у віддалених населених пунктах або не мають можливості самостійно звернутися до соціальних установ. Саме тому під час дослідження особлива увага приділяється аналізу потреб населення громади та оцінці ефективності механізмів реагування мобільної служби на ці потреби.

Важливе значення має також принцип міждисциплінарності, оскільки організація діяльності мобільної соціальної служби передбачає взаємодію

фахівців різного профілю: соціальних працівників, психологів, юристів, медичних працівників, представників органів місцевого самоврядування та громадських організацій. Особливо актуальним цей принцип є для мобільних бригад соціально-психологічної допомоги, діяльність яких базується на комплексному кризовому втручанні та міжвідомчій взаємодії.

Методологічна база дослідження ґрунтується на використанні загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Одним із основних методів виступає метод аналізу наукової літератури та нормативно-правових джерел. Використання цього методу дозволяє дослідити теоретичні підходи до організації мобільних соціальних служб, визначити особливості розвитку мобільних форм соціальної роботи та проаналізувати нормативне забезпечення їх діяльності.

Для вивчення специфіки діяльності мобільної соціальної служби використовується також метод порівняльного аналізу. Застосування цього методу дає можливість порівняти різні моделі організації мобільних соціальних служб, визначити їх спільні та відмінні характеристики, а також проаналізувати особливості функціонування мобільних служб у різних територіальних громадах.

Важливим емпіричним методом дослідження є спостереження, яке дозволяє вивчати практичну діяльність мобільної соціальної служби, особливості взаємодії фахівців із отримувачами соціальних послуг, механізми реагування на складні життєві обставини та організацію виїзної роботи. Метод спостереження сприяє отриманню інформації про реальні умови функціонування мобільної служби та проблеми, що виникають у процесі її діяльності.

У дослідженні організації діяльності мобільної соціальної служби доцільним є також використання методу узагальнення практичного досвіду. Аналіз діяльності мобільних соціальних офісів, мобільних бригад та інших мобільних форм соціальної роботи дозволяє виявити найбільш ефективні організаційні практики, визначити перспективні напрями розвитку мобільних

соціальних послуг та окреслити основні проблеми їх функціонування в умовах територіальної громади.

Дослідження організації діяльності мобільної соціальної служби в об’єднаній територіальній громаді базується на комплексному поєднанні принципів системності, комплексності, адресності, міждисциплінарності та орієнтації на потреби людини. Використання сукупності загальнонаукових і спеціальних методів дослідження забезпечує можливість всебічного аналізу організації мобільної соціальної служби, оцінки ефективності її діяльності та визначення перспектив розвитку мобільних соціальних послуг у територіальних громадах України.

РОЗДІЛ 2
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

2.1. Мобільна соціальна служба як складова системи надання соціальних послуг в об'єднаній територіальній громаді

Сучасна система надання соціальних послуг в Україні формується в умовах децентралізації, трансформації соціальної політики та зростання потреб населення у доступній і своєчасній соціальній підтримці. У межах реформи місцевого самоврядування саме об'єднані територіальні громади отримали значний обсяг повноважень у сфері організації соціального обслуговування населення. Це зумовило необхідність створення нових організаційних механізмів забезпечення соціальних послуг, здатних оперативно реагувати на потреби мешканців громади. Однією з таких форм стала мобільна соціальна служба.

Мобільна соціальна служба в сучасній системі соціального захисту виконує функцію забезпечення територіальної доступності соціальних послуг. Її діяльність спрямована на роботу з населенням, яке через соціальні, фізичні, економічні або територіальні причини не має можливості своєчасно отримувати соціальну допомогу у стаціонарних установах. Насамперед це стосується мешканців віддалених населених пунктів, осіб похилого віку, людей з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, багатодітних сімей, ветеранів, осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також постраждалих від насильства чи наслідків воєнних дій.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги», система соціальних послуг базується на принципах доступності, адресності, індивідуального підходу, своєчасності та комплексності надання допомоги. Реалізація цих принципів у територіальних громадах значною мірою залежить від здатності органів місцевого самоврядування організувати ефективну систему

виявлення потреб населення та забезпечити наближеність соціальних послуг до отримувача [28]. Саме мобільна соціальна служба дозволяє реалізувати зазначені принципи в умовах значної територіальної протяжності громади або обмеженого доступу населення до соціальної інфраструктури.

У сучасній практиці діяльність мобільних соціальних служб поєднує кілька функціональних напрямів. Перший напрям пов'язаний із соціальним обслуговуванням та наданням базових соціальних послуг. У межах цього напряму мобільна служба забезпечує консультування населення, інформування про соціальні гарантії, допомогу в оформленні документів, соціальний супровід, оцінку потреб сімей та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Другий напрям діяльності мобільної соціальної служби пов'язаний із кризовим реагуванням. Особливого значення ця функція набула в умовах воєнного стану, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб та зростання рівня соціальної вразливості населення. Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги забезпечують оперативне реагування на випадки домашнього насильства, кризові ситуації, психологічні травми та інші форми соціального неблагополуччя. Важливою особливістю такої діяльності є міждисциплінарний характер роботи, що передбачає взаємодію соціального працівника, психолога, юриста, медичного працівника та інших фахівців.

Третій напрям діяльності мобільної соціальної служби пов'язаний із соціальною інтеграцією населення громади. У сучасних умовах мобільна служба виступає не лише механізмом надання допомоги, а й інструментом забезпечення соціальної включеності людини у життя громади. Це особливо важливо для осіб, які через стан здоров'я, соціальну ізоляцію або кризові життєві обставини мають обмежені можливості участі у суспільному житті.

Функціонування мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді безпосередньо пов'язане з особливостями територіальної організації громади. Значна частина територіальних громад в Україні включає віддалені сільські населені пункти з недостатньо розвиненою транспортною та соціальною інфраструктурою. За таких умов стаціонарні моделі соціального

обслуговування не забезпечують повноцінного доступу населення до соціальних послуг. Мобільна форма роботи дозволяє компенсувати ці обмеження шляхом організації виїзної діяльності фахівців та наближення соціальної допомоги безпосередньо до місця проживання отримувачів послуг.

Важливим аспектом діяльності мобільної соціальної служби є її інтегрованість у загальну систему соціального захисту громади. Ефективне функціонування мобільної служби неможливе без координації з органами місцевого самоврядування, закладами охорони здоров'я, освітніми установами, правоохоронними органами, центрами зайнятості, громадськими та благодійними організаціями. Саме міжвідомча взаємодія забезпечує комплексний характер соціальної підтримки та дозволяє оперативно реагувати на складні життєві ситуації.

Суттєвою особливістю сучасної мобільної соціальної служби є орієнтація на кейс-менеджмент як модель організації соціальної роботи. У межах такого підходу соціальний працівник виконує функції координатора допомоги, забезпечуючи оцінку потреб клієнта, планування соціальної підтримки, залучення необхідних фахівців та моніторинг результатів надання послуг. Це дозволяє перейти від фрагментарного надання окремих видів допомоги до комплексного супроводу особи або сім'ї.

Окремого значення мобільні соціальні служби набули в умовах повномасштабної війни в Україні. Руйнування соціальної інфраструктури, переміщення населення, підвищення рівня психологічної травматизації та зростання кількості кризових ситуацій суттєво збільшили потребу у мобільних формах соціальної роботи. У багатьох громадах саме мобільні соціальні служби стали основним механізмом оперативного реагування на потреби населення та забезпечення базової соціальної підтримки [34, с.156].

У наукових дослідженнях сучасні мобільні форми соціальної роботи розглядаються як важливий елемент адаптивної системи соціальних послуг, здатної функціонувати в умовах соціальної нестабільності та кризових викликів. Особлива роль мобільних служб полягає у забезпеченні гнучкості соціальної

роботи, можливості швидкого реагування на зміну соціальної ситуації та формуванні людиноцентричної моделі соціального обслуговування.

Таким чином, мобільна соціальна служба є важливою складовою системи надання соціальних послуг в об'єднаній територіальній громаді. Її діяльність забезпечує доступність соціальної підтримки для населення, сприяє оперативному реагуванню на складні життєві обставини, формує механізми соціальної інтеграції та підвищує ефективність функціонування системи соціального захисту на місцевому рівні. У сучасних умовах мобільні соціальні служби виступають одним із ключових інструментів розвитку соціальної роботи в територіальних громадах України.

2.2. Організаційні засади діяльності мобільної соціальної служби в громаді

Ефективність діяльності мобільної соціальної служби значною мірою залежить від належної організації її функціонування в системі соціальних послуг територіальної громади. Організаційні засади діяльності мобільної служби визначають механізми управління, структуру роботи, порядок взаємодії між суб'єктами соціальної роботи, кадрове забезпечення, ресурсну базу та особливості надання соціальних послуг населенню. У сучасних умовах мобільна соціальна служба виступає не лише окремою формою соціального обслуговування, а складовою інтегрованої системи соціального захисту громади.

Організація діяльності мобільної соціальної служби базується на положеннях Закону України «Про соціальні послуги», державних стандартах соціальних послуг, нормативно-правових актах Міністерства соціальної політики України та рішеннях органів місцевого самоврядування [28]. Відповідно до чинного законодавства територіальна громада забезпечує планування, організацію та координацію надання соціальних послуг, визначає потреби населення у соціальній підтримці та формує мережу надавачів соціальних послуг.

Важливою організаційною основою діяльності мобільної соціальної служби є оцінка потреб населення громади. Саме результати оцінки потреб дозволяють визначити категорії населення, які потребують мобільних форм соціальної допомоги, обсяги необхідних послуг, територіальне охоплення діяльності служби та кадрову потребу. Особливого значення така оцінка набуває у громадах із великою територією, значною кількістю віддалених населених пунктів, високим рівнем старіння населення або значною кількістю внутрішньо переміщених осіб.

Організаційна структура мобільної соціальної служби залежить від специфіки громади, кількості населення та переліку соціальних послуг, які надаються. У більшості територіальних громад мобільна служба функціонує у складі центру надання соціальних послуг, територіального центру соціального обслуговування або центру соціальних служб. При цьому мобільна форма роботи може реалізовуватися як окремим фахівцем, так і міждисциплінарною командою.

Особливістю організації мобільної соціальної служби є виїзний характер діяльності. Це потребує чіткого планування маршрутів виїздів, графіків роботи, системи обліку отримувачів соціальних послуг та механізмів оперативного реагування на кризові ситуації. Важливим елементом організації роботи є також забезпечення транспортної доступності та матеріально-технічної бази служби. Наявність спеціалізованого транспорту, засобів зв’язку, мобільного обладнання та цифрових ресурсів безпосередньо впливає на якість і оперативність надання соціальних послуг.

Однією з ключових організаційних характеристик мобільної соціальної служби є міждисциплінарний підхід. У сучасній системі соціальної роботи більшість складних життєвих ситуацій потребує комплексного вирішення, що зумовлює необхідність взаємодії різних фахівців. До діяльності мобільної служби можуть залучатися соціальні працівники, фахівці із соціальної роботи, психологи, юристи, медичні працівники, педагоги, фахівці з реабілітації та представники правоохоронних органів.

Особливого значення міждисциплінарна взаємодія набуває у діяльності мобільних бригад соціально-психологічної допомоги. Відповідно до Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, діяльність таких бригад передбачає комплексне кризове реагування та координацію допомоги постраждалим особам [27].

Організаційною основою діяльності мобільної соціальної служби є також система міжвідомчої взаємодії. Ефективне функціонування мобільної служби неможливе без співпраці з органами місцевого самоврядування, закладами охорони здоров'я, освітніми установами, службою у справах дітей, центрами зайнятості, поліцією, громадськими та благодійними організаціями. Така взаємодія забезпечує комплексність соціальної підтримки та дозволяє своєчасно реагувати на складні життєві обставини отримувачів соціальних послуг.

Суттєву роль в організації діяльності мобільної соціальної служби відіграє кадрове забезпечення. Специфіка мобільної роботи потребує від фахівців не лише професійних знань у сфері соціальної роботи, а й високого рівня комунікативних навичок, стресостійкості, здатності працювати в кризових умовах та швидко приймати рішення. У сучасних умовах особливого значення набувають компетентності у сфері кейс-менеджменту, кризового втручання, медіації, соціального консультування та міжвідомчої координації.

Одним із важливих організаційних механізмів діяльності мобільної соціальної служби є ведення випадку. Використання кейс-менеджменту дозволяє забезпечити індивідуальний підхід до отримувача соціальних послуг, здійснювати оцінку його потреб, планування допомоги, координацію діяльності фахівців та моніторинг результатів соціального супроводу. Такий підхід особливо ефективний у роботі з сім'ями та особами, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Важливим елементом організації діяльності мобільної служби є документування та облік результатів роботи. Соціальні працівники здійснюють ведення документації щодо виїздів, звернень громадян, оцінки потреб, наданих

послуг та результатів соціального супроводу. Це забезпечує контроль якості соціальних послуг, можливість оцінки ефективності діяльності служби та формування статистичної бази для подальшого планування роботи.

У сучасних умовах організація діяльності мобільної соціальної служби дедалі більше пов’язана з використанням цифрових технологій. Електронний документообіг, цифрові реєстри отримувачів соціальних послуг, дистанційне консультування та використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяють підвищити оперативність роботи та розширити доступ населення до соціальної підтримки.

Суттєвий вплив на організацію діяльності мобільних соціальних служб мають умови воєнного стану. У багатьох територіальних громадах мобільні служби функціонують в умовах підвищених ризиків, значного навантаження та постійного зростання кількості осіб, які потребують соціальної допомоги. Це потребує адаптації організаційних механізмів роботи, розширення функцій мобільних служб та посилення кризового компонента соціальної роботи.

Таким чином, організаційні засади діяльності мобільної соціальної служби в громаді базуються на комплексному поєднанні нормативно-правового забезпечення, міжвідомчої взаємодії, кадрового потенціалу, системи управління та орієнтації на потреби населення. Ефективна організація діяльності мобільної соціальної служби забезпечує доступність соціальних послуг, підвищує оперативність реагування на соціальні проблеми та сприяє розвитку сучасної системи соціального захисту в територіальних громадах України.

2.3. Нормативно-правове забезпечення діяльності мобільних соціальних служб на місцевому рівні

Діяльність мобільних соціальних служб в Україні регулюється системою нормативно-правових актів, які визначають організаційні засади надання соціальних послуг, повноваження органів місцевого самоврядування, механізми соціального захисту населення та порядок функціонування мобільних форм

соціальної роботи. Нормативно-правове забезпечення виступає основою організації діяльності мобільних соціальних служб у територіальних громадах та забезпечує реалізацію державної соціальної політики на місцевому рівні.

Базовим нормативно-правовим актом у сфері надання соціальних послуг є Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року №2671-VIII. Закон визначає основні принципи функціонування системи соціальних послуг, права та обов'язки надавачів і отримувачів соціальних послуг, порядок організації соціального обслуговування та повноваження суб'єктів системи соціального захисту. Відповідно до закону соціальні послуги визначаються як дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб та сімей, які в них перебувають [28].

Закон України «Про соціальні послуги» закріплює важливу роль територіальних громад у системі соціального захисту населення. До повноважень органів місцевого самоврядування належать визначення потреб населення у соціальних послугах, організація їх надання, створення мережі надавачів соціальних послуг та забезпечення доступності соціального обслуговування для мешканців громади. Саме ці положення створюють нормативну основу для функціонування мобільних соціальних служб на місцевому рівні.

Важливе значення для діяльності мобільних соціальних служб має Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», який визначає повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення. Відповідно до статті 34 виконавчі органи сільських, селищних та міських рад забезпечують організацію надання соціальних послуг, сприяють розвитку мережі соціальних установ та здійснюють заходи щодо підтримки вразливих категорій населення.

Одним із ключових нормативних документів, що безпосередньо регламентує діяльність мобільних форм соціальної роботи, є наказ Міністерства соціальної політики України №137 від 14 березня 2012 року «Про затвердження

Методичних рекомендацій щодо надання громадянам соціальної підтримки за принципом «єдиного вікна» та виїзної роботи «мобільного соціального офісу». У документі мобільний соціальний офіс визначається як пересувний пункт управління соціального захисту населення для здійснення повноважень щодо посилення адресності та підвищення якості надання соціальної підтримки населенню [26].

Методичні рекомендації визначають основні завдання мобільного соціального офісу, серед яких:

- забезпечення доступності соціальних послуг;
- інформування населення щодо соціального захисту;
- прийом документів;
- консультування громадян;
- сприяння у вирішенні соціальних проблем мешканців віддалених населених пунктів.

Документ також регламентує порядок організації виїзної роботи, взаємодію структурних підрозділів соціального захисту населення та механізми обліку звернень громадян.

Суттєве значення у нормативно-правовому забезпеченні діяльності мобільних соціальних служб має постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року №654 «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі». Відповідно до положення мобільна бригада є спеціалізованою службою підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі [27].

Типове положення визначає:

- порядок створення мобільних бригад;
- основні напрями їх діяльності;
- склад фахівців;
- механізми взаємодії з іншими суб’єктами;
- порядок надання соціально-психологічної допомоги;

- принципи конфіденційності та безпеки постраждалих осіб.

Важливим нормативним документом є також Державний стандарт соціальної послуги кризового та екстреного втручання, затверджений наказом Міністерства соціальної політики України. Стандарт визначає зміст, обсяг, умови та порядок надання послуг особам, які перебувають у кризовому стані. Для мобільних соціальних служб цей документ має особливе значення, оскільки значна частина їх діяльності пов’язана саме з кризовим реагуванням та екстреною допомогою.

Нормативне забезпечення діяльності мобільних соціальних служб також формується на основі державних стандартів соціальних послуг, затверджених Міністерством соціальної політики України. Державні стандарти визначають вимоги до змісту соціальних послуг, кадрового забезпечення, умов надання допомоги, оцінки потреб отримувачів послуг та контролю якості соціального обслуговування.

Окреме значення для функціонування мобільних соціальних служб мають нормативні акти, що регулюють діяльність територіальних громад у сфері соціального захисту населення. У процесі децентралізації громади отримали право самостійно затверджувати місцеві програми соціального захисту, створювати комунальні установи соціального обслуговування, визначати порядок функціонування мобільних соціальних служб та забезпечувати їх фінансування.

На місцевому рівні діяльність мобільних соціальних служб регламентується:

- рішеннями місцевих рад;
- положеннями про центри надання соціальних послуг;
- статутами комунальних установ;
- програмами соціального захисту населення;
- посадовими інструкціями працівників;
- внутрішніми регламентами роботи мобільних служб.

Саме локальні нормативні документи конкретизують механізми організації виїзної роботи, порядок взаємодії між структурними підрозділами, маршрути виїздів, систему реагування на звернення громадян та особливості надання соціальних послуг у конкретній територіальній громаді.

У сучасних умовах нормативно-правове забезпечення діяльності мобільних соціальних служб продовжує розвиватися під впливом воєнного стану та реформування системи соціальних послуг. Зростання кількості внутрішньо переміщених осіб, необхідність кризового реагування та розширення спектра соціальних проблем потребують адаптації нормативної бази до нових соціальних викликів.

Нормативно-правове забезпечення діяльності мобільних соціальних служб на місцевому рівні являє собою комплекс законодавчих, підзаконних та локальних нормативних актів, які визначають організаційні засади функціонування мобільних форм соціальної роботи, повноваження територіальних громад та механізми забезпечення доступності соціальних послуг для населення. Саме нормативно-правова база створює основу для ефективної діяльності мобільних соціальних служб та розвитку сучасної системи соціального захисту в Україні.

РОЗДІЛ 3
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОБІЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ В ОБ'ЄДНАНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

3.1. Практика організації діяльності мобільних соціальних служб

У сучасних умовах розвитку системи соціальних послуг особливого значення набуває практична діяльність мобільних соціальних служб у територіальних громадах. Питання функціонування мобільних форм соціальної роботи є особливо актуальним у зв'язку з наслідками повномасштабної війни, значною кількістю внутрішньо переміщених осіб, погіршенням соціально-економічної ситуації та підвищенням рівня соціальної вразливості населення. За таких умов мобільні соціальні служби стали одним із найбільш доступних та оперативних механізмів надання соціальної допомоги населенню.

Практика організації мобільних соціальних служб формується на основі взаємодії органів місцевого самоврядування, комунальних установ, благодійних організацій та міжнародних партнерів. Аналіз діяльності соціальних служб регіону свідчить, що найбільш активно мобільні форми соціальної роботи реалізуються через діяльність мобільних бригад соціально-психологічної допомоги, виїзних консультаційних пунктів та мобільних мультидисциплінарних команд.

Однією з найбільш активних організацій, що реалізує мобільні форми соціальної роботи є Благодійна організація «Благодійний фонд «Посмішка ЮА». Організація забезпечує діяльність мобільних бригад соціально-психологічної допомоги. Основним напрямом діяльності мобільних бригад є надання безоплатної соціально-психологічної допомоги населенню незалежно від статі, соціального статусу чи місця проживання.

Особливістю діяльності мобільних бригад є поєднання кризового реагування та консультативної роботи безпосередньо у громадах. Бригади

здійснюють виїзди до місця проживання постраждалих осіб, реагують на повідомлення про випадки насильства, надають психологічну підтримку та інформують населення щодо можливостей отримання соціальної, медичної та юридичної допомоги. Практична діяльність мобільних бригад спрямована не лише на подолання наслідків кризових ситуацій, а й на профілактику соціального неблагополуччя та підвищення рівня обізнаності населення щодо механізмів захисту прав людини.

Організаційна структура мобільної бригади БФ «Посмішка ЮА» включає психолога, соціального працівника та водія з транспортним засобом. Такий формат роботи забезпечує мобільність команди та можливість оперативного реагування на звернення громадян. Практика діяльності мобільних бригад демонструє ефективність міждисциплінарного підходу, оскільки поєднання соціальної та психологічної підтримки дозволяє комплексно реагувати на потреби постраждалих осіб.

Суттєвою перевагою діяльності мобільних бригад є можливість охоплення соціальними послугами мешканців віддалених населених пунктів, які часто мають обмежений доступ до стаціонарних соціальних установ. Виїзний характер роботи дозволяє забезпечити адресність соціальної допомоги та своєчасне виявлення складних життєвих обставин.

Важливу роль у системі мобільної соціальної роботи відіграє діяльність благодійної організації Карітас. Організація реалізує комплексні соціальні та гуманітарні програми підтримки населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, людей похилого віку, осіб з інвалідністю та сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Практика діяльності Карітасу свідчить про використання мобільного підходу в організації соціальної допомоги. Виїзні форми роботи включають надання гуманітарної допомоги, соціальне консультування, психосоціальну підтримку та домашню опіку. Значна увага приділяється підтримці найбільш вразливих категорій населення, які через фізичний стан або територіальну віддаленість не можуть самостійно звернутися до соціальних установ.

Особливістю діяльності Карітасу є поєднання соціальної роботи з елементами соціальної адаптації та підтримки громади. Організація не обмежується разовим наданням допомоги, а реалізує довготривалий соціальний супровід отримувачів послуг. Такий підхід відповідає сучасним принципам кейс-менеджменту та комплексного соціального обслуговування.

Окреме місце у практиці мобільної соціальної роботи займає діяльність Благодійного фонду «Право на захист». Основним напрямом роботи організації є підтримка внутрішньо переміщених осіб, захист прав постраждалого населення та надання правової допомоги. У своїй діяльності організація активно використовує мобільні консультаційні форми роботи, здійснюючи виїзди до територіальних громад та місць компактного проживання ВПО.

Практична діяльність мобільних груп БФ «Право на захист» спрямована на:

- юридичне консультування;
- допомогу в оформленні документів;
- інформування щодо соціальних гарантій;
- підтримку осіб, які втратили житло або документи;
- консультування щодо отримання державної допомоги;
- перенаправлення до інших служб підтримки.

Важливою особливістю діяльності організації є поєднання правозахисного та соціального компонентів роботи. Це дозволяє забезпечити комплексну підтримку населення в умовах воєнного стану та значної соціальної нестабільності.

Аналіз практики діяльності мобільних соціальних служб дозволяє виділити кілька спільних характеристик їх функціонування. Насамперед усі досліджені організації використовують виїзний формат роботи, орієнтований на наближення соціальних послуг до населення громади. Важливим елементом є також міждисциплінарність діяльності, що передбачає залучення фахівців різного профілю для комплексного вирішення проблем отримувачів послуг.

Спільною рисою є й орієнтація на кризові категорії населення. Основними отримувачами соціальних послуг виступають:

- внутрішньо переміщені особи;
- постраждалі від домашнього насильства;
- сім'ї у складних життєвих обставинах;
- люди похилого віку;
- особи з інвалідністю;
- мешканці прифронтових територій;
- ветерани та члени їх сімей.

Практика діяльності мобільних соціальних служб свідчить про суттєве зростання ролі громадського сектору у системі соціального захисту населення. У багатьох випадках саме благодійні організації забезпечують оперативне реагування на кризові ситуації, доповнюючи діяльність комунальних соціальних установ та органів місцевого самоврядування

Водночас практика функціонування мобільних соціальних служб демонструє наявність низки проблем. До основних труднощів належать:

- нестача кадрових ресурсів;
- високий рівень професійного навантаження;
- ризики роботи в умовах воєнного стану;
- недостатнє транспортне забезпечення;
- обмеженість фінансування;
- складність охоплення віддалених територій;
- ризик професійного вигорання фахівців.

Незважаючи на зазначені труднощі, мобільні соціальні служби забезпечують важливу функцію підтримки населення та фактично виступають одним із ключових механізмів кризового реагування в умовах соціальної нестабільності. Практика їх діяльності підтверджує ефективність мобільних форм соціальної роботи та необхідність подальшого розвитку системи мобільних соціальних послуг у територіальних громадах України.

3.2. Проблеми та перспективи розвитку мобільних соціальних служб в об’єднаних територіальних громадах

Розвиток мобільних соціальних служб в об’єднаних територіальних громадах є одним із важливих напрямів модернізації системи соціального захисту населення в Україні. В умовах децентралізації саме територіальні громади отримали значний обсяг повноважень щодо організації надання соціальних послуг, що актуалізувало потребу у створенні доступних та гнучких моделей соціальної роботи. Водночас практика функціонування мобільних соціальних служб свідчить про наявність низки організаційних, кадрових, фінансових та нормативних проблем, які впливають на ефективність їх діяльності.

Однією з найбільш суттєвих проблем розвитку мобільних соціальних служб є недостатність фінансового забезпечення. Значна частина територіальних громад має обмежені фінансові ресурси, що ускладнює створення та стабільне функціонування мобільних соціальних служб. Особливо це стосується сільських та малочисельних громад, де існує дефіцит місцевих бюджетів і недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення соціальної сфери. У багатьох випадках діяльність мобільних бригад та виїзних служб підтримується за рахунок міжнародних організацій та благодійних фондів, що створює ризик нестабільності функціонування таких служб у довгостроковій перспективі.

Суттєвою проблемою є також кадровий дефіцит у системі соціальних послуг. Діяльність мобільної соціальної служби потребує висококваліфікованих фахівців, здатних працювати в умовах підвищеного психологічного навантаження, кризових ситуацій та постійної зміни умов роботи. Водночас у багатьох громадах спостерігається нестача соціальних працівників, психологів, фахівців із соціальної роботи та інших спеціалістів. Додатковою проблемою є високий рівень професійного вигорання працівників соціальної сфери, що посилився в умовах воєнного стану та постійного зростання кількості осіб, які потребують допомоги.

Окремою проблемою виступає недостатній рівень транспортного та матеріально-технічного забезпечення мобільних служб. Виїзний характер діяльності потребує наявності спеціалізованого транспорту, засобів зв'язку, цифрового обладнання та ресурсів для оперативного реагування на звернення населення. У багатьох громадах транспортна інфраструктура залишається недостатньо розвиненою, що ускладнює доступ мобільних служб до віддалених населених пунктів. Особливо гостро ця проблема проявляється у громадах із великою територією або складною логістикою.

Суттєвий вплив на діяльність мобільних соціальних служб мають умови воєнного стану. Небезпека для працівників під час виїздів, пошкодження інфраструктури, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб та загальне зростання рівня соціальної напруги суттєво підвищили навантаження на мобільні соціальні служби. За таких умов мобільна соціальна робота фактично функціонує в кризовому режимі.

Проблемою залишається також недостатня нормативна конкретизація окремих аспектів діяльності мобільних соціальних служб. Незважаючи на наявність законодавчої бази у сфері соціальних послуг, питання організації мобільної соціальної роботи часто регулюються переважно локальними нормативними документами або методичними рекомендаціями. Це створює нерівномірність розвитку мобільних служб у різних громадах та відсутність єдиних організаційних стандартів їх діяльності.

Важливим викликом є проблема міжвідомчої взаємодії. Ефективне функціонування мобільної соціальної служби потребує постійної координації між органами місцевого самоврядування, закладами охорони здоров'я, поліцією, освітніми установами, службами у справах дітей та громадськими організаціями. На практиці така взаємодія не завжди є достатньо системною та оперативною, що ускладнює комплексне вирішення проблем отримувачів соціальних послуг.

Серед проблем розвитку мобільних соціальних служб слід також виділити нерівномірність розвитку соціальної інфраструктури в територіальних громадах. Частина громад має сформовану систему соціального обслуговування

та активно впроваджує мобільні форми роботи, тоді як в інших громадах мобільні соціальні послуги перебувають лише на початковому етапі розвитку. Це створює нерівність у доступі населення до соціальної підтримки залежно від місця проживання.

Незважаючи на наявні труднощі, мобільні соціальні служби мають значний потенціал подальшого розвитку. Однією з ключових перспектив є розширення мережі мобільних соціальних послуг у територіальних громадах. У сучасних умовах мобільна форма роботи дедалі більше розглядається як один із найбільш ефективних механізмів забезпечення доступності соціальної допомоги для населення.

Важливим напрямом розвитку є впровадження інтегрованих моделей соціального обслуговування. Сучасна мобільна соціальна служба поступово переходить від надання окремих видів допомоги до комплексного супроводу особи або сім'ї. Це передбачає розвиток кейс-менеджменту, мультидисциплінарного підходу та міжвідомчої координації.

Перспективним напрямом є також цифровізація діяльності мобільних соціальних служб. Використання електронного документообігу, цифрових реєстрів отримувачів соціальних послуг, дистанційного консультування та інформаційних платформ дозволяє підвищити оперативність роботи та покращити доступ населення до соціальної підтримки. Особливого значення цифрові технології набувають для роботи з мешканцями віддалених населених пунктів та особами з обмеженою мобільністю.

Суттєве значення для розвитку мобільних соціальних служб має підготовка та професійний розвиток кадрів. Сучасна система підготовки фахівців соціальної роботи потребує посилення практичного компонента, розвитку компетентностей у сфері кризового втручання, кейс-менеджменту, міжвідомчої взаємодії та мобільної соціальної роботи. Особливо актуальним є розвиток програм підвищення кваліфікації для працівників територіальних громад.

Перспективним напрямом розвитку є також посилення партнерства між державним, комунальним та громадським секторами. Практика діяльності

благодійних організацій демонструє ефективність міжсекторальної взаємодії у сфері мобільної соціальної роботи. Поєднання ресурсів органів місцевого самоврядування, міжнародних організацій та громадських ініціатив дозволяє розширити спектр соціальних послуг та підвищити їх доступність для населення.

В умовах воєнного стану особливого значення набуває розвиток кризових мобільних служб. Подальше функціонування системи соціального захисту потребує створення гнучких механізмів реагування на кризові ситуації, підтримки внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, постраждалих від насильства та інших вразливих категорій населення.

Таким чином, мобільні соціальні служби в об’єднаних територіальних громадах є важливим елементом сучасної системи соціальних послуг, який забезпечує доступність соціальної підтримки та оперативне реагування на потреби населення. Незважаючи на наявність фінансових, кадрових та організаційних проблем, мобільні форми соціальної роботи мають значний потенціал розвитку та виступають одним із перспективних напрямів модернізації системи соціального захисту в Україні.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження проблеми організації діяльності мобільної соціальної служби в об’єднаній територіальній громаді було проведено аналіз теоретичних засад, нормативно-правового забезпечення та практичних аспектів функціонування мобільних форм соціальної роботи, що дозволило дійти загальних висновків.

Встановлено, що розвиток мобільних соціальних служб є закономірним результатом реформування системи соціального захисту населення, процесів децентралізації та зростання потреб населення у доступних соціальних послугах. Особливого значення мобільні форми соціальної роботи набули в умовах воєнного стану, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, погіршення соціально-економічної ситуації та підвищення рівня соціальної вразливості населення.

Мобільна соціальна служба визначена як спеціалізована форма організації соціальної роботи, спрямована на забезпечення доступності та адресності надання соціальних послуг безпосередньо у громаді. Її діяльність орієнтована насамперед на підтримку осіб і сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах та мають обмежений доступ до соціальних установ.

Дослідження показало, що мобільна соціальна служба є важливою складовою системи соціальних послуг в об’єднаній територіальній громаді. Її функціонування забезпечує реалізацію принципів доступності, комплексності, міждисциплінарності та індивідуального підходу у соціальній роботі. Особливе значення мобільні служби мають для мешканців віддалених населених пунктів, людей похилого віку, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб та постраждалих від насильства.

Аналіз організаційних засад діяльності мобільних соціальних служб засвідчив, що ефективність їх функціонування залежить від кадрового забезпечення, міжвідомчої взаємодії, транспортної доступності, матеріально-технічного забезпечення та використання механізмів кейс-менеджменту.

Дослідження нормативно-правового забезпечення діяльності мобільних соціальних служб показало, що законодавчу основу їх функціонування становлять Закон України «Про соціальні послуги», Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», нормативні акти Міністерства соціальної політики України та локальні нормативні документи територіальних громад. Водночас встановлено потребу подальшого вдосконалення нормативного регулювання мобільних форм соціальної роботи на місцевому рівні.

У практичній частині роботи проаналізовано діяльність мобільних соціальних служб у на прикладі БО «БФ «Посмішка ЮА», Карітасу та БФ «Право на захист». Встановлено, що мобільні служби забезпечують кризове реагування, соціально-психологічну підтримку, правове консультування, гуманітарну допомогу та соціальний супровід населення. Практика їх діяльності підтверджує ефективність мобільних форм соціальної роботи в умовах територіальних громад та воєнного стану.

У ході дослідження виявлено основні проблеми діяльності мобільних соціальних служб, серед яких недостатнє фінансування, кадровий дефіцит, професійне вигорання працівників, недостатнє транспортне забезпечення, ризики роботи в умовах воєнного стану та нерівномірність розвитку соціальних послуг у громадах.

Перспективи розвитку мобільних соціальних служб пов’язані з розширенням мережі мобільних соціальних послуг, розвитком міжвідомчої взаємодії, цифровізацією соціальної роботи, впровадженням інтегрованих моделей соціального обслуговування та посиленням партнерства між органами місцевого самоврядування і громадськими організаціями.

У процесі дослідження було підтверджено гіпотезу про те, що мобільна соціальна служба є ефективною формою організації соціальної роботи в об’єднаній територіальній громаді та забезпечує підвищення доступності соціальних послуг, оперативності реагування на потреби населення і ефективності системи соціального захисту в сучасних умовах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні питання соціальної роботи: навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін.; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.

2. Бойко О., Савицька О. Глобальне визначення соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2018. №4. С. 96-99.

3. Бондаренко Н.О. Соціальна діагностика : підручник для студентів напряму «Соціальна робота». Київ : Академія, 2021. 240 с.

4. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

5. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2015. 224 с.

6. Єрьоміна Л. Є. Практикум з соціальної роботи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2017. 140 с.

7. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

8. Капська А.Й., Пеша І.В., Міхеєва О.Ю., Соляник М.Г. Технології соціально-педагогічної роботи з сім’ями: навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2015. 328 с.

9. Капська А.Й., Пєша І.В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2021. 232 с.

10. Караман О.Л., Юрків Я.І. Вразливі категорії населення як об’єкт соціальної роботи в громаді. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2019. № 6(1). С. 5-15.

11. Карпенко О.Г., Романова Н.Ф. Теорія та практика соціальної роботи : навч. посіб. Київ: Слово, 2015. 408 с.

12. Кияниця З. П., Петрочко Ж. В. Соціальна робота з вразливими сім’ями та дітьми: посібник. Київ : Обнова компані, 2017. Ч. І. 256 с.

13. Коляда Н., Левченко Н. Технології соціальної роботи : Навчальний посібник. Умань: «ВІЗАВІ», 2018. 337 с.

14. Костючков С. К. Основи соціальної держави та громадянського суспільства : навч. посіб. Херсон : Айлант, 2016. 256 с.

15. Кулик І. В. Соціальна робота з різними групами клієнтів : навч. посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 235 с.

16. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.

17. Лукашевич М. П. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. / під ред. М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. 2-е вид. Київ : Каравела, 2014. 368 с.

18. Люта О.В., Пігуль Н.Г. Самодостатність територіальної громади: її сутність, склад та напрями забезпечення. *Ефективна економіка*, №11, 2015. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4571 (дата звернення: 29.11.2025)

19. Масюк О.П., Маловічко О.В. Мобільний соціальний офіс та мобільна бригада як інструменти управління в соціальній роботі. *PsyUpgrade Journal*, №2, 2026. с.158-170. DOI: 10.66228/3083-7510-2026-2-158-170

20. Мітіна С. В. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : Гельветика, 2020. 435 с.

21. Пєша І.В, Сопівник І.В., Вакуленко О.В., Овдій Н.М. Соціальна робота у територіальній громаді. Навчальний посібник. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2024. 305 с.

22. Пєша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с.

23. Полторак Л. Ю. Соціальна робота з різними групами клієнтів. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 136 с.

24. Посібник з моніторингу та оцінювання надання соціальних послуг в Україні / Щербань С., Шейко Р., Левкіна Г. Харків: ХІСД, 2017. 112с.

25. Про добровільне об’єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text (дата звернення: 18.11.2025)

26. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо надання громадянам соціальної підтримки за принципом «єдиного вікна» та виїзної роботи «мобільного соціального офісу»: Наказ від 14 березня 2012 року №137. Міністерство соціальної політики України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0137739-12#Text(дата звернення: 20.11.2025)

27. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова від 22 серпня 2018 року № 654. Кабінет міністрів України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF#Text (дата звернення: 20.11.2025)

28. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text (дата звернення: 20.11.2025)

29. Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи: навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2021. 324 с.

30. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

31. Семигіна Т.В. Міжнародна соціальна робота : глобальні пріоритети соціального розвитку і нове визначення соціальної роботи. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2015. №1-2. С. 6-11.

32. Сільвестрова О.Ю. Технології соціальної допомоги: навчальний посібник. Луцьк: ЛНТУ, 2023. 104 с.

33. Словник професійної термінології для майбутніх фахівців сфери соціальної роботи (до курсів) / уклад.: Г.В. Коваль, Е.І. Костишин, Г.П.

Васянович, В.В. Грицанюкта та ін. За ред. Г.В. Коваль. Львів: ЛДУ БЖД, 2021. 284 с.

34. Слозанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за наук.ред.д-ра пед. наук, проф. В. А. Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2018. 382 с.

35. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. Київ: ДЦССМ, Книга 4, 2002. 536 с.

36. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2021. 219 с.

37. Технології соціальної роботи : навч. посіб./ О. А. Агарков (керівник авт. кол.), Д. Ю. Арабаджиєв, Т. В. Єрохіна, В. В. Кузьмін, І. В. Мещан, В. М. Попович. Запоріжжя : Вид. комплекс АТ «Мотор Січ», 2015. 487 с.

38. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності : соціальна робота : навч. посіб. Київ : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 245 с.

39. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с.

40. Чубук Р. В. Теорія соціальної роботи : методичні вказівки. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 76 с.

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Лавренов Валерій Анатолійович, студент 4 курсу, форма навчання заочна, факультет соціології та управління, спеціальність «соціальна робота», освітньо-професійна програма «соціальна робота», адреса електронної пошти: student.lavr@gmail.com

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Організація діяльності мобільної соціальної служби в об'єднаній територіальній громаді» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (студент) Лавренов В.А.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (науковий керівник) Маловічко О.В.